

Archiv obce Jarov

1839–1944

Inventář

EL NAD č.: 82

AP č.: 316

Mgr. Jiří Kříž

Plasy 2015

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce archiválií	3
II. Vývoj a dějiny archivního fondu	4
III. Archivní charakteristika archivního fondu	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu	5
V. Záznam o uspořádání archivního fondu a sestavení archivní pomůcky	5
Seznam použitých pramenů a literatury	6
Inventární seznam	7

I. Vývoj původce archiválií

Jarov (původně Rájov; něm. Jarau) je obec ležící 12 km severně od Plzně a 9 km jihozápadně od Plas (Loc: 49°52'20.824"N, 13°28'26.442"E) na katastrálním území téhož jména v nadmořské výšce 381 m. Jméno obce vzniklo přesmykem souhlásek z původního názvu Rájov, který je odvozen z osobního jména Ráj ve smyslu Rájova ves.

Poprvé byla ves zmíněna v papežské confirmaci pro plaský cisterciácký klášter z roku 1250. Na přelomu 15. a 16. století byl Jarov několikrát zastaven, až ho v roce 1539 získal Florian Gryspek a ten ji začlenil do kaceřovského panství. V roce 1623 byl Gryspekům majetek zkonfiskován a Jarov a s ním i další vsi připadly plaskému klášteru. V rámci plaského panství zůstal Jarov až do zrušení patrimoniální správy.

Do roku 1848 byl nejnižší správní instancí vrchnostenský (patrimoniální) úřad. Zrušením poddanství vrchnostenská správa zanikla. Posledním patrimoniálním držitelem byl kníže Klement Václav Lothar Metternich-Winneburg. Dne 1. července 1850 vstoupilo v platnost tzv. Stadionovo prozatímní obecní zřízení č. 170/1849 říšského zákoníku ze dne 17. března 1849, na jehož základě se staly nejnižším správním článkem samosprávné místní obce. Vycházelo se hlavně z josefínských katastrálních obcí, s tím rozdílem, že sídliště se mělo stát buď obcí, anebo součástí obce jako tzv. osada. Jarov se stal samostatnou obcí a byl začleněn do soudního a politického okresu Kralovice v Plzeňském kraji. Pouze v letech 1855–1868 Jarov spadl pod smíšený okresní úřad v Kralovicích. K obci patřily také samoty Bělídlo, Hýrovy Hory, U Papírny a myslivna Třebekov.

Na základě Stadionova zřízení, následně podle rámcového říšského obecního zákona (č. 18/1862 říšského zákoníku) a obecního zřízení a volebního řádu pro Čechy (č. 7/1864 zemského zákoníku) byl v obci volen obecní výbor s tříletým funkčním obdobím, který ze svých řad volil obecní představenstvo složené ze starosty a alespoň dvou radních. Voliči byli rozděleni do sborů podle volebního cenzu. Prvním starostou byl 15 let od roku 1850 František Šimandl.

Na základě novely obecního zřízení a volebního řádu z roku 1919 (zákony č. 75/1919 Sb. a č. 76/1919 Sb.) bylo voleno 12ti členné obecní zastupitelstvo se čtyřletým (po roce 1933 šestiletým) funkčním obdobím. Zastupitelstvo ze svého středu volilo starostu a obecní radu. Při Obecním úřadu v Jarově byly ustaveny komise finanční, stavební a letopisecká. Obecní zastupitelstvo jmenovalo své zástupce do knihovnické rady, osvětové komise a Místní školní rady v Jarově.

Obec vlastnila kromě zemědělských pozemků, které propachtovávala místním rolníkům, i lesy. Obci patřila kovárna, která byla v roce 1904 zbourána a na jejím místě postavena nová, a pastouška, jež byla v roce 1930 pro špatný stav zbourána. Místo ní byl vystavěn obecní domek pro chudé čp 24. Nepodařilo se zjistit, kdy přesně byl postaven. Je doloženo, že ve čtyřicátých letech se v něm konala zasedání obecního zastupitelstva.

V 80. a 90. letech 19. století se Jarov podílel na vybudování sítě okresních silnic, které mu zajistily spojení se sousedními obcemi Chotíná, Dobříč a Obora. Ale jejich definitivní kolaudace a převzetí do správy okresu se protáhly až do roku 1923. V roce 1939 byla obec elektrifikována.

Jarov patřil k farnosti v Plané. Tam také chodily místní děti do školy. V roce 1788 pak byla otevřena škola v Kaceřově na zámku. V druhé polovině 19. století přestala kaceřovská škola vyhovovat kapacitně i hygienicky a postupně se jednotlivé obce odškolovaly. V roce 1894 tak byla zřízena obecná jednotřídní škola v Jarově, která původně sídlila v pronajatých prostorech, až v roce 1906 byla dokončena nová školní budova. S výukou se v ní začalo 25. září 1906.

V obci působil včelařský spolek založený 1897, sbor dobrovolných hasičů založený 1911 a divadelní ochotnický spolek. V roce 1918 byla v Jarově založena místní organizace

republikánské strany a rok poté i sociálně demokratické strany. V roce 1919 byla také založena Tělocvičná jednota Sokol, původně jako odbočka jednoty v Kaznějově, od roku 1922 byla plně samostatná. Jako poslední vznikla v Jarově Selská jízda v roce 1928.

Činnost Obecního úřadu v Jarově byla ukončena 5. května 1945, kdy byl ustaven místní národní výbor. Prvním předsedou MNV se stal Jaroslav Šnajdr.

Starosty obce byli:

Jméno:	V letech:
František Kožíšek (rychtář)	1835
František Šimandl	1850–1865 (?)
František Slach	1865 (?)–1871 (?)
František Kožíšek	1871 (?)–1874 (?)
Josef Kabát	1874 (?)–1875 (?)
František Kožíšek	1875 (?)–1881 (?)
Josef Krofta	1882–1885 (?)
Josef Kožíšek	1886 (?)–1892 (?)
František Kožíšek	1893 (?)–1896 (?)
Antonín Kožíšek	1897 (?)–1899 (?)
Josef Kožíšek	1899 (?)–1901 (?)
František Fencel	1901–1905
Václav Motys	1905–1908
Josef Svoboda	1908–1913
František Kučera	1913–1919
Ferdinand Šnajdr	1919–1932
František Motys	1932–1940
František Krofta	1941–1945

Vývoj počtu obyvatel a domů v obci

Rok	1869	1880	1890	1900	1910	1921	1930	1950
Obyvatel	396	391	395	331	337	332	268	186
Domů	50	53	54	53	51	50	52	53

II. Vývoj a dějiny archivního fondu

Fond Archiv obce Jarov tvoří archiválie vzniklé činností Obecního úřadu v Jarově, který fungoval od roku 1850 do roku 1945, a jeho předchůdců. Z dochovaných písemností není evidentní, kde a jakým způsobem byly ukládány. Jak vyplývá z doplňku vlastivědného deníku sepsaného učitelem Františkem Petříkem v roce 1946, sídlil obecní úřad od 40. let v obecním domku čp. 24.

Ve dnech 25. až 27. ledna 1956 provedl okresní archivář Jaroslav Vavřík prohlídku a skartaci písemností na Místním národním výboru v Jarově. Převzaté archiválie byly dodatečně v roce 1996 zapsány do knihy přírůstků k datu 30. ledna 1956 pod číslem 947. V roce 1998 byl do okresního archivu pod přírůstkovým číslem 29/98 převzat pamětní spis z kapličky a pod číslem 30/98 parcelní protokol.

III. Archivní charakteristika archivního fondu

Archivní fondu AO Jarov o celkovém rozsahu 0,11 bm obsahuje 3 úřední knihy, 1 podací protokol a 1 karton spisů. V roce 1956 Jaroslav Vavřík fond obecního úřadu hrubě uspořádal a Josef Pankraz pak v roce 1961 vyhotovil soupis písemností. Pořádání a inventarizace proběhly na základě vyhlášky 645/2004 sb. V průběhu inventarizace byl z fondu Archiv obce Jarov převeden 1 podací protokol z let 1941–1949, pokladní deník z let 1941–1949, hlavní kniha lesního hospodářství a pokladní deník lesního hospodářství z let 1943–1949 o souhrnném rozsahu 0,07 bm do fondu Místní národní výbor Jarov.

Z dochovaných písemností není evidentní jakým způsobem byly archiválie ukládány. S největší pravděpodobností byly na obecním úřadě spisy řazeny chronologicky, proto bylo při pořádání vytvořeno umělé schéma, které vychází ze schématu uvedeného v Metodickém návodu na pořádání a inventarizaci archivních fondů Archiv obce z 31. ledna 2000 (čj. AS/1-284/2000), které bylo upraveno pro potřeby fondu. Při zpracování fondu a sestavení jeho inventáře archiváři vycházeli z Metodického pokynu ředitele SOA v Plzni pro zpracování archiválií a tvorbu archivních pomůcek z 12. března 2010 (čj. SOAP/006-0767/2010) a jeho dodatku č. j. SOAP/006-1300/2014.

Při probíhající generální inventuře fondů došlo ke zpřesnění celkové metráže fondu, počtu a skladbě evidenčních jednotek. V průběhu inventarizace nebyla provedena vnitřní skartace.

Fond AO Jarov byl rozdělen na archiválie vzniklé před rokem 1850 (A. Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850) a archiválie pocházející z období existence obecního úřadu (B. Obecní úřad 1850–1945). První skupinu tvoří pouze parcelní protokol z roku 1839, pořízený pro potřeby stabilního katastru. Druhá skupina byla rozdělena na I. Spisový materiál a II. Účetní materiál.

Ze skupiny I. se dochoval podací protokol z let 1940–1943 (inv. č. 2) a spisy, které byly rozděleny podle věcného hlediska (inv. č. 3–9). Účetní materiál obsahuje dvě hlavní knihy z let 1939–1940 a 1941–1944. V podskupině účty je tužkou předepsaný výroční účet za rok 1928 a účetní uzávěrka za rok 1943 (inv. č. 11).

Písemnosti jsou, vyjma několika dvojjazyčných česko-německých tiskopisů z doby okupace, psané česky a v době zpracování fondu se až na drobná poškození prachem nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního fondu

Fond Archiv obce Jarov je torzovitý a poskytuje jen kusé informace o činnosti obecní samosprávy. Důležité informace lze získat z pamětního spisu, který byl v roce 1906 uložen do opravené střechy kapličky. Kromě kompletního soupisu starostů se jedná především o popis výstavby školy, přestavby kovárny a opravy kaple.

V. Záznam o uspořádání fondu a sestavení archivní pomůcky

Fond Archiv obce Jarov 1839–1944 uspořádala Kateřina Nová a Jiří Kříž. Inventář zpracoval Mgr. Jiří Kříž v prosinci 2011 a v březnu 2015 ve Státním okresním archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích.

V Plasích 23. 03. 2015

Mgr. Jiří Kříž

Seznam použitých pramenů a literatury

I. Archivní prameny

a) Prameny

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, *Okresní úřad Kralovice 1855–1945* (1948), kart. 21, inv. č. 287, Jarov – obecní záležitosti 1918–1936.

Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích, *Národní škola v Jarově 1894–1959*, inv. č. 1, Pamětní kniha, 1894–1940.

b) Tištěné prameny

Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaiserthum Oesterreich, 1849.

Reichs-Gesetz-Blatt für das Kaiserthum Oesterreich, 1862, Teil IV., (Nr. 13, 5. 3.).

Sbírka zákonů a nařízení státu československého, 1919 (částka 16., 31. 1. a 7. 2.).

Verzeichniss der Orts–Gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag 1861.

Zákony a nařízení pro Království české, 1864 (částka 2., 16. 4.).

II) Literatura

BUKAČOVÁ, Irena – FÁK, Jiří: *Paměť krajiny III. Soupis drobných památek Plaska*. Mariánská Týnice 2008.

CAIS, Petr: Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1918–1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, roč. 56, s. 249–285.

FLÖGEL, Jaroslav: *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha 1933.

Historický lexikon České republiky 1869–2005. I. díl. Praha 2006.

Historický lexikon České republiky 1869–2005. II. díl. Praha 2006.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan: *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha 2005.

HUBKA, Petr – VITOUŠOVÁ, Marie: *Národní škola v Jarově 1894–1959: inventář*. [tiskem nepublikovaná archivní pomůcka č. 15]. Státní okresní archiv Plzeň-sever se sídlem v Plasích 1983.

KOČKA, Václav: *Dějiny politického okresu Kralovického*. Kralovice 1930.

MARTÍNEK, Zdeněk: Archiv obce – příspěvek k vymezení a charakteristice archivního fondu. *Archivní časopis*, 1999, roč. 49, zvláštní příloha.

NOVÁKOVÁ, Božena a kol.: *Zeměpisný lexikon ČR. Obce a sídla A–M*. Praha 1991.

PROFOUS, Antonín: *Místní jména v Čechách, jejich vznik, původní význam a změny*. II. díl – CH–L. Praha, 1949.

SCHELLE, Karel: *Vývoj české veřejné správy*. Ostrava 2008.

ZETEK, František J.: *Popis politického okresu Kralovického*. Kralovice 1932.

Obecní úřad v Jarově, *Vlastivědný sborník obce Jarova*. 1930–1946.

Inventární seznam

Inv.č.	Obsah	Časový rozsah	Evid. jedm. č.
A. Předchůdci obecní samosprávy do roku 1850			
Kniha			
1	Parcelní protokol obce Jarova Česky, 21 x 34 cm, vazba poloplátěná, žádná předchozí signatura, vazba poškozená	1839	ukn 1
B. Obecní úřad 1850–1945			
I. Spisový materiál			
1. Registraturní pomůcky			
2	Podací protokol (26. 2. 1940–13. 6. 1943) <i>Podací protokol (15. 6. 1943–31. 12. 1949)</i>	1940–1943	ppr 1 MNV Jarov
2. Spisy			
3	Pronájem cihelny a pozemků na těžbu hlíny	1932–1943	kar 1
4	Rozpočet obce	[1931]	kar 1
5	Pojistné smlouvy	1935–1944	kar 1
6	Starobní podpora	[1929]	kar 1
7	Zalesnění pastviny „Babí hora“	1942–1943	kar 1
8	Pamětní spis uložený v kapličce při její opravě	1906	kar 1
II. Účetní materiál			
1. Účetní knihy			
9	Hlavní kniha	1939–1940	ukn 2
10	Hlavní kniha <i>Pokladní deník (17. 1. 1941–31. 12. 1949)</i> <i>Hlavní kniha lesního hospodářství (1943–1949)</i> <i>Pokladní deník lesního hospodářství (30. 1. 1943–31. 12. 1949)</i>	1941–1944	ukn 3 MNV Jarov MNV Jarov MNV Jarov
2. Účty			
11	Výroční účty a účetní uzávěrky	[1928]–1943	kar 1

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Jarov
Značka archivního fondu:	AO Jarov
Časový rozsah:	1839–1944
Počet evidenčních jednotek:	5 (3 úřední knihy, 1 podací protokol a 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	11
Rozsah v bm:	0,11
Stav ke dni:	23. 03. 2015
Zpracovatelé archivního fondu:	Kateřina Nová, Mgr. Jiří Kříž
Zpracovatel archivní pomůcky:	Mgr. Jiří Kříž
Počet stran:	9
Počet exemplářů:	4
Schválila:	PhDr. Hana Říhová dne 23. 03. 2015 č. j. SOAP/060-90/2015